Ч. 295 13.484. Львів, середа 8. листопада 1933. Pooxtowa oprate zapłacono ryozałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Новий шкільний плебісцит.

Шкільний плебісцит з 1932 р. ще не закінчився в цілості, а вже приходить час переводити новий плебісцит за українськими школами в цьому (1933) році. Дотеперішня практика показала, що *шкільний плебісцит за українською мовою навчання треба доконче перевести не тільки по всіх українських громадах, де є польська або утраквістична школа, але також там, де остала ще українська школа.*

Бо в тих громадах, які не вносили декларацій за українською мовою навчання, опісля перемінювала Кураторія Львівської Шкільної Округи українські чи утраквістичні школи на польські. У тих школах — мовляв — внесли батьки декларації з домаганням державної (польської) мови навчання за поверх 20 дітей. Урядова тайна не давала змоги батькам провірити, чи так воно дійсно було.

Одначе, якщо всі батьки попідписують і внесуть важні декларації за своїх дітей у шкільному віці, або бодай за таку скількість дітей, що поза ними не останеться 20 дітей у шкільному віці, то в такому випадку *по закону безумовно має бути в дотичній школі українська мова навчання* і тоді можна буде документально оспорювати евентуальні голословні твердження про те, що внесено якісь декларації за державною (польською) мовою навчання.

Тому звертаємося з зазивом до українських громадян на всіх українських землях у Польщі, щоби відновили минулорічні чи організували нові Місцеві і Повітові Плебісцитові Комітети і перевели шкільний плебісцит за українською мовою навчання.

На підставі переведеного у 1933 р. шкільного плебісциту зміна мови навчання може наступити в 1934 р. тому *можна і треба переводити шкільний плебісцит там, де останнє правосильне рішення про мову навчання в даній школі має дату з часу до серпня 1927 р. або вчаснішу (з 1926, 1925 і т. д.).*

Якщо останнє правосильне рішення про мову навчання має дату пізнішу (після серпня 1927 р.), то в такому випадку шкільного плебісциту в 1933 р. нема потреби переводити цього року, хіба на слідуючий рік (1934).

Щоби наладнати шкільний плебісцит, треба в кожному політичному, а по змозі і судовому повіті засновувати найдалі до 15. листопада 1933 р. *Повітовий Плебісцитовий Комітет* з представників батьків (матерей, опікунів) українських дітей у шкільному віці даного повіту. Цією справою займуться рівно дотичні Повітові Кружки і Повітові Союзи Кружків „Рідної Школи", а на областях, де ще нема шкільних організацій, самі українські батьки. Завданням Повітового Плебісцитового Комітету є:

1) У відповідний спосіб поінформувати українських батьків про законні постанови та найкращий спосіб, як леґально перевести шкільний плебісцит.

2) Ствердити, в яких громадах є законна вимога перевести шкільний плебісцит і там найдалі до 1. грудня 1933 р. засновувати *Місцевий Плебісцитовий Комітет* і зажадати відповідної скількости декларацій.

3) Шкільні декларації по ціні 3 сот. за штуку купувати в *Книгарні „Рідної Школи" у Львові, вул. Сикстуська ч. 20*, або прямо в канцелярії *„Рідної Школи" у Львові, вул. Словацького 14*, для всіх тих громад у повіті, що переводитимуть цього року шкільний плебісцит.

4) Після скінчення шкільного плебісциту зібрати звіти з усіх громад своєї области і з потрібним зіставленням переслати найдалі до 15. січня 1934 р. до Головної Управи „Рідної Школи" у Львові.

Не поминути жадної правної нагоди для оборони за українську школу. Не можна допустити до того, щоби через власне занедбання дати притоку до твердження — мовляв— українські батьки погодилися з істнуючим станом і не бажають уже жадної зміни, бо не вносили своєчасно шкільних декларацій. Не можна допустити до того, щоби через власне занедбання стратили ми й ті нечисленні українські школи, які ще остали!

У боротьбі за душу української дитини, не сміє бути жадних хитань, бо це боротьба за життя Нації!

Тому всі на шкільний плебісцитовий фронт!

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ":
о. Олекса Базюк в. р. заст. голови, *Дмитро Великанович* в. р. заст. голови, *д-р Мирон Коновалець* в. р. секретар

Положення українського народу в Польщі.

Промова голови Української Парляментарної Репрезентації посла д-ра Дмитра Левицького на пленарному засіданні сойму дня 3. листопада 1933 р. при першому читанні буджетового прелімінара на 1934/35 рік.

(Стенографічний протокол.)

(Докінчення.)

I. ГОСПОДАРСЬКА ПОЛІТИКА УРЯДУ.

Державна господарська політика вважає українські землі кольонією польської держави. Ми вже бачили всякі діяграми крім одної: що держава з тих земель бере і що їм за те крім адміністрації дає. Найгірші й найрідші комунікаційні засоби, неурегульовані ріки й гірські потоки та їх спорадичні грізні виливи, майже ніякої меліорації землі, ніяких публичних робіт, взагалі ніяких поважніших інвестицій — хоч галицький хлібороб оплачує значно вищий грунтовий податок від хлібороба з б. Польського Королівства. — Ось головна риса державної господарської політики на наших землях. Прямує вона послідовно до якнайбільшого зубожіння українського населення.

Земельну реформу перемінили на тих землях передовсім у військову кольонізацію і польське цивільне осадництво. Одиноку поважнішу, покищо перервану інвестицію осушення Полісся, звязали згори із заповідженою дальшою кольонізацією Полісся польськими осадниками. Для польських осадників на наших землях створено такі оранжерійно-управілеєні кредитові й взагалі господарські умовини, про які відвічне місцеве українське населення ані мріяти не може. Не дивниця, що серед нашої дійсности навіть економічні студії пулавського інституту мусять ствердити найбільшу неоплатність у хліборобських господарствах на тих землях.

Прибите такою господарською політикою українське населення зорґанізувало зразкову господарську самопоміч. Українська кооперація залишиться на всі часи памятником позитивних властивостей і змагань українського народу. Але щож діється? Державна адміністрація на Волині й у люблинському воєвідстві видумала виїмкову інтерпретацію промислового закону, якої до нікого іншого не прикладають, а саме, щоби масово позакривати українські сільські кооперативи. По містах, напр. у Рівному найліпші льокалі нагло загрожують людському життю, коли напр. Маслосоюз хоче отворити в них свою молочарську крамницю. Подільські староства (напр. в Копичинцях або Борщеві) забороняють нам організувати збут череди до беконярні або на віленський ринок. Заповіджена урядом новелізація закону про кооперацію дає міністрові скарбу право розбити й знівечити весь зразковий дорібок господарської самопомочі українського народу. Це все діється тоді, коли на Поліссі й на цілому Підкарпатті, наслідком неврожаю картоплі й кукурузи населення стоїть перед найстрашнішим питанням, як пережити до нових жнив. Така господарська політика нищить наш нарід, але її грізні тіні впадуть далеко й поза нас.

ПОЛІТИКА УРЯДУ НА ЛЕМКІВЩИНІ.

Польська політика не трактує української справи в Польщі одностайно. Влада намагається повкладати між окремими українськими територіями штучні барієри. Отже інакше трактується українське населення північно-західніх українських земель, а інакше українське насе-лення Галичини. В цьому році влада намагається перевести той самий експеримент на Лемківщині, бажаючи відмежувати її від решти українського народу.

Українське лемківське племя має стати польським племенем і частиною польського народу. Щоби дійти до цієї цілі, шкільна влада видала в цьому році буквар, написаний лемківським говором, влада загальної адміністрації забороняє на Лемківщині працю українських освітніх і кооперативних товариств. Щоби занархізувати життя лемків, влада підтримує православя і змагає до того, щоби для Лемківщини призначити окремого греко-католицького єпископа, котрий під єрархічним оглядом підлягав би краківському римо-католицькому архиєпископові.

Стоячи на становищі одностайности всіх частин свого народу, український нарід усіми силами поборюватиме всі зазіхання, щоби творити штучні барієри, які розділювалиб той нарід.

СПРАВА ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ.

Польський уряд не поробив досі ніяких заходів, щоби урегулювати внутрішні відносини православної церкви. Правно-маєткові відносини цієї церкви і надальше невпорядковані, таксамо як надальше даремно православна церква очікує соборного устрою. Урядова влада теж стоїть на перешкоді українізації православної церкви. Урядова група українців з ББВР агітує за українізацією православної церкви і поборює митрополита Діонізія, щоби таким чином серед українського населення витворити переконання — доречі неслушне, що уряд хотів би перевести українізацію церкви, а на перешкоді тому стоїть церковна єрархія. В дійсності сучасна єрархія православної церкви є лише послушним знаряддям у руках уряду і тому вина за ненормальні відносини в прав. церкві і за русофільський напрям тієїж церкви паде виключно на уряд.

II. РЕПРЕСІЇ ВЛАДИ.

Найважнішими політичними подіями останнього року на наших етнографічних землях є з одного боку збільшена акція революційних підпольних українських організацій, з другого боку збільшені репресії влади безпеки і діяльність наглих судів. Розміри цієї акції і контракції, що ведеться в гострій формі, пригадують довгопа-

мятний для нас час осени 1930 року. В цілих повітах Сх. Галичини йде терористична акція, відбуваються шкільні саботажі, нищать вивіски і державні знаки, демолюють шкільну обстанову, нищать портрети польських королів. Щораз частіше доводиться зустрічати з актами терору проти державного майна і осіб державної адміністрації.

З другого боку влада щораз у більших розмірах стосує засаду збірної відповідальности і репресій супроти цілого українського населення. Громадські уряди обтяжує матеріяльною відповідальністю за зроблені шкоди, українське населення громад у цілих повітах примушує, щоби робило варту в числі 5—20 осіб в однім селі. Відбуваються масові арештування. Влада стосує також репресії супроти українських освітних і кооперативних товариств. Вязниці переповнені українською молоддю в розмірах досі небувалих. По всіх більших містах Галичини і Волині ведуться політичні процеси, в яких загальний вимір кари дійшов уже до кількох тисяч літ. А навіть кару смерти так часто стосують у політичних процесах, що вона перестала вже бути засобом для відстрашення. Зовсім зрозуміле, що напруження зростає непомірно і може викликати нежданo вибух пристрастей по одній і другій сторонї.

ТЕРОР І НАШЕ СТАНОВИЩЕ

У цій важній хвилині, нашим обовязком є занята до тих подій ясне і рішуче становище. Український Клюб, що є еманацією Українського Національно-Демократичного Обєднання заявляв кількакратно і з цього місця і в своїх енунціяціях у краю зовсім виразно, що стоїть на становищі легальної боротьби, що не тільки не солідаризується з актами саботажу і особистого терору, але отверто їм протиставляється. Робимо ми це в справі якнайкраще зрозумілого нами добра нашого народу. Бо вважаємо, що такий спосіб боротьби не принесе користи нашому народові й то не тільки під теперішню хвилину, але також в його змаганнях за волю, на майбутнє.

Польська суспільна опінія, польська преса, а навіть державні чинники, вимагають від легальних українських партій, щоби вони протиділали терористичній акції українських революційних організацій та твердять, що легальні українські партії несуть відповідальність за роботу тих організацій, тому що не можуть вплинути на припинення цієї роботи. „Газета Львовска", офіційний орган львівського воєвідства грозить репресіями супроти загалу українського народу, якщо революційний рух не втихне.

ПІДЛОЖА РЕВОЛЮЦІЙНОГО РУХУ.

Польська суспільність і державні сфери трактують тільки поверховно український революційний рух і не стараються дослідити його соціольогічного підложа. Український революційний рух є крайною реакцією на екстермінаційну політику супроти українського народу. Згідно з тим, що ми саме сказали, польський уряд звужує щораз більше можливості легальної боротьби. Українська молодь, жива і повна енергії, надибаючи на своєму шляху штучні перешкоди, реагує дуже часто революційно, бо не може реагувати легально. Польська влада унеможливила легальну боротьбу за українську школу в формі шкільного плебісциту, робить труднощі в справі домашнього навчання, учителі зневажають релігійні й національні почування учнів української національности. Така шкільна політика створила надзвичайно корисне підложа під акцію шкільних саботажів. Українська молодь не має доступу до університетів, не може найти для себе праці і загальні умовини, серед яких живе український нарід, причиняються до того, що та молодь, бачучи своє трагічне положення, шукає розвязки ситуації в революційних організаціях. Тому даремні є всякі спроби, з якоїб сторони вони не приходили, щоби зліквідувати український революційний рух при допомозі механічних засобів. Революційний рух викликала польська екстермінаційна політика у відношенні до українського народу. Тільки засаднича і ґрунтовна зміна цієї політики може принести зміну в настроях молоді, може прихилити її до органічної праці для добра і розвитку свого народу. Ключ до розвязання тої такої болючої справи лежить не в наших руках, але в руках польського уряду.

РОЛЯ ПРОВОКАЦІЇ.

На закінчення мушу піднести ще одну справу, яка виринула в останніх місяцях, а котра нас вразила найболючіше, бо торкається вона не матеріяльного, а духового добра нашого народу. Останні політичні процеси, а зокрема самбірський процес, виказали ясно масове защеплення провокації в рядах нашої молоді. Конфідент-провокатор Барановський бере участь у замордуванні бл. п. посла Голувка. В нападі на почту в Городку Яг. бере участь конфідент поліції, а також, як кажуть часописи, в намаганому замаху на шкільного куратора у Львові Гадомського було на 5 замаховців аж 3 провокаторів. Вкінці маємо безсумнівні дані, що державна поліція намовляє учнів середніх шкіл приймати на себе ролі конфідентів. Розуміємо, що суди мають обовязок карати кожний проступок, а органи безпеки мають обовязок пильнувати, щоби не допустити до проступків і для тієї цілі озпоряджають ріжними засобами, але ніколи не можемо зрозуміти й погодитись на те, щоби для того вживали найбільш неетичного засобу, а саме провокації. А вже просто злочином є вживати до провокаційних цілей молоді. Деправування молодих душ найнікчемнішим засобом провокації за матеріяльні користи є чимось таким, перед чим здригається душа кожної чесної людини. В обороні душ нашої молоді, за охорону її перед найтяжчою моральною заразою ми розпочали боротьбу й віримо, що в тій боротьбі переможемо.

НАША ВІРА.

Вповні здаємо собі справу з того, що сучасне політичне положення українського народу є незвичайно трудне. Одначе всупереч усьому, ми певні, що український нарід зуміє змобілізувати всі свої моральні сили й поборе всі труднощі, бо в історії сходу Европи має він призначену для себе величню історичну місію, і ми ні на хвилину не сумніваємося, що наш нарід ту місію виконає.

Виборча кампанія в Німеччині

БЕРЛІН 7. XI. ПАТ. Остання неділя перед виборами стояла під знаком скріпленої акції, яку націонал-соціялістична партія веде в цілій Німеччині під гаслом боротьби за рівноправність держави.

Канцлер Гітлер, промовляючи на вічу в Ельбінґен, заявив, що Німеччина поборює версайський трактат як ворога правдивого порозуміння й замирення. Для переведення внутрішньої реорганізації Німеччина потребує миру. Як чесний німець, не зрадник народу, канцлер відкидає війну. Однак тим не вирікаємося права до життя німецького народу, або його чести, казав він. Іншим державам канцлер відмовляє права мішатися до внутрішніх справ Німеччини. Хочемо тільки, щоби лишили нас у спокою і дали нам мир. Хочемо погодитися з нашими давніми противниками.

На зборах націонал-соціялістичних мужів довіря т. зв. Східної мархії промовляв надпрезидент Кубе, який підкреслив, що Гітлер хоче зробити німецький схід підставою відбудови німецького народу. Шеф штабу ґітлерівських штурмівок кпт. Рем заповів на тих зборах реорганізацію штурмових відділів, яких завданням вишколити всю німецьку молодь в дусі націонал-соціялізму.

Премієр Ґерінґ, промовляючи в Тревірі, відкликувався до населення басейну Саари, мовлячи: „За вами стоїть нова республика. Витревайте, а віддячимося вам за те колись, як цей басейн прилучиться до республики. В імені вождя заявляю вам, що ця висунена позиція ніколи не буде втрачена."

ПЕРДВИБОРЧА АҐІТАЦІЯ В БАВАРІЇ.

МІНХЕН. ПАТ. Нац. соціялістична партія веде в Баварії велику передвиборчу аґітацію. Крім великих прилюдних зборів партійний апарат увів новий спосіб вербунку, а саме звертається до деякої категорії горожан поіменно, пригадуючи їм, що вони не є членами нац. соц. партії. Вся преса переповнена статтями на вістками про зброєння інших держав, головною Франції і її союзників.

За рівноправність Німеччини.

БЕРЛІН, 7. XI. ПАТ. В неділю відбулося в Берліні в приняві представників уряду республики відкриття академії німецького права. Голова академії комісар справедливости республики д-р Франк висунув як ціль нарад виладження наукових правних основ для німецької тези про рівноправність. Промовець звернувся до правників усього світа з закликом занчти становище супроти німецьких постулятів. Після промови мін. Гебельса, який представив версайський трактат як продовжування війни іншими засобами, представник уряду в гаагському трибуналі проф. Брунс виголосив науковий реферат на тему правних проблем німецького рівноуправнення. Академія вислала чолобитне письмо до канцлера Гітлера.

Перед днем стабілізації

БЕРЛІН, 7. XI. ПАТ. На зїзді бувших німецьких комбатантів у Бресляві голова союзу заявив: „Всі вояки давної армії та нової збройної сили на все є в руках невідомого вояка світової війни, про якого не згадав ніодин військовий комунікат і який сьогодні є вождом німецького народу. День 12. листопада буде новим днем мобілізації не до війни, але для миру і будучности народу."

Облава на комуністів.

БЕРЛІН, 7. XI. ПАТ. В Кельні поліція зробила облаву на комуністів в однім кіні, де арештувала 220 осіб на салі. З перевезених вантажними самоходами до президії поліції задержано в арешті 18 осіб.

У ВІЙНІ АНҐЛІЯ НЕ БУДЕ НЕВТРАЛЬНА.

Анґлійський підсекретар закорд. справ на передвиборчому вічу в окрузі Скіптон (де відбудуться доповняючі вибори до палати громад) сказав, що виступ Німеччини з розброєної конференції був великим ударом. Дехто думає, що колиб В. Британія могла усунутися від додержання льокарнських зобовязань, то було б менше правдоподібне, що В. Британію втягнуть в евент. европейську війну. Це помилкова думка. Ніхто не вимине війни заявою, що не помагатимемо державам, несправедливо нападеним. Навпаки, коли схочемо усунутися від відповідальности, то лише спровокуємо катастрофу. Політика ізоляції це нині політика божевілля. Наслідком розвитку повітряних сил Анґлія перестала бути островом.

Князь на службі тайної поліції.

БУДАПЕШТ, 7. XI. ПАТ. „Немзеті Уйшаг" повідомляє, що бувший довірений цісаря Карла, кн. Віндішґрец, вмішаний в банкову аферу, вступив на службу берлінської тайної поліції. Як відомо, кн. Віндішґрец зрікся перед роком мадярського громадянства і приняв німецьке.

АМЕРИКА ЗРИВАЄ ВЗАЄМИНИ З ГРЕЦІЄЮ

ВАШИНҐТОН, ПАТ. Уряд Зл. Держав постановив вимовити Греції трактат про екстрадицію і відкликати свого посла з Атен. Постанова ця запала тому, що Греція відмовилася видати ам. владі Сам. Інзуля, який і далі є в Греції.

ЯПОНСЬКІ ЛІТАКИ НАД СРСР.

МОСКВА, ПАТ. З Владивостоку повідомляють, що 3. XI. над територією СРСР біля Амурського заливу перелетіло 25 японських літаків і запустилися в глибину краю. 8 літаків було з розвідки, один для бомбардування.

ІТАЛІЙЦІ ПРОТИ АНҐЛІЇ.

Націоналістичний уряд Мальти викликав у всій Італії схвилювання. Анґлійські зарядження приняли як спрямовані проти італійських впливів на Мальті. Часописи містять статті під такими заголовками, як „Мала Мальта під залізним пястуком В. Британії", „Нарушення найелементарніших свобід населення Мальти" і т. п.

АНҐЛІЯ ЗІРВАЛА ПЕРЕГОВОРИ З АМЕРИКОЮ

Переговори між анґлійським урядом і урядом Зл. Держав у справі воєнних довгів не довели до вислідів і їх зірвали. Не погодилися теж у справі анґлійської рати, платної 15. грудня. Анґлійський делеґат покидає Зл. Держави в середу.

Загострені відносини.

ВІДЕНЬ, 7. XI. ПАТ. Півурядово повідомляють про нове загострення взаємин Німеччини з Австрією. Розвязано всі товариства австрійців у Німеччині, а на їхнє місце створено організацію „Боєвий фронт австрійців і німців."

ДОВІРЯ ДЛЯ САРОТА.

На засіданні палати послів відбулася дискусія над урядовою заявою. В голосуванні висловили довіря для уряду Сарота 320 голосами проти 32. Багато послів вдержалося від голосування.

ЗАВОРУШЕННЯ В ДАМАСКУ.

У неділю в Дамаску прийшло до арабських заворушень. Юрба заатакувала будинок французької поліції. Поліція вбила 1 араба. Хіль... замкнули зраннa.

Сойм у тіні закордонної політики.

Загине враження з генеральної бюджетової дебати.

Варшава, 4. листопада 1933.

Підчас поверх семимісячних парламентарних „ферій" зібралось у польській державі стільки матеріялу до парляментарної дебати, що — здавалося — те перше засідання сойму стане одною великою експльозією накопиченого цільного матеріялу: посольських жалів, претенсій, обурення, подразнених темпераментів. Здавалося, що ця буде свіжа спроба короткої, але завзятої баталії опозиції з урядом, і хоч баталія та не може вже в нинішніх обставинах вестись під знаком навіть теоретичного „розрахунку" (боротьби за владу), всетаки вона моглаб стати переглядом усіх змін, що зайшли у внутрішній ситуації за минулих 7 місяців, та калейдоскопом пречисленних подій, в яких кожна годиться до порушення у парляменті. Селянські заворушення у південній частині б. Конгресівки та в Західній Галичині, яскраве загострення української проблеми й виступи ОУН, робітничі конфлікти у цілому ряді промислових осередків, остаточний засуд б. берестейських вязнів, гострі засоби проти ендецьких організацій, хвиля університетських конфліктів, 300-міліоновий дефіцит покритий „Народовою Позичкою", — і цілий ряд інших подібних питань великого загального державного значіння так просто й просився стати осередком уваги генеральної бюджетової дискусії. Але на велике диво сталося зовсім інакше: не вважаючи на промову премієра, яка відкривала дискусію та оберталась виключно довкруги питань внутрішніх краєвих відносин і внутрішньої політики (промова була навіяна надзвичайним оптимізмом!), і не вважаючи на чисто господарське експозе міністра фінансів, — осередком дискусії не були справи внутрішнього характеру: про них говорили, їх довше або коротше порушували, але фактично дискусія стояла *під знаком міжнародньої ситуації* а зацікавлення послів і льожі журналістів торкалося лише тих зворотів у виголошуваних промовах, що казали про *закордонну політику*.

І це найбільше характеристичний момент першого цілоденного засідання польського сойму у цій його новій сесії. Він кидає теж яскраве світло на напрямок зацікавлення цілого польського політичного світу, чадзвичайно обезцінює значіння всіх — якихнебудь — внутрішніх подій та підкреслює вагу проблеми міжнародньої політики. Підчас вчорашньої дискусії так і відчувалось, що у широкому світі перевалюються події, які можуть вподові струснути його підставами і що журба за розвиток отих подій каже й поль-

ським послам займатися нині при всякій нагоді закордонно-політичними питаннями, зовсім всупереч звичаєві, що надавав тон усім дотеперішнім генеральним бюджетовим дебатам.

І ось — цікава річ — знову натяки на закордонну політику Польщі пішли вчора зовсім не по тій лінії, яку можна би було передбачувати. Замісць хору протинімецьких погроз та пеанів у честь польсько-совітського наближення, як найбільшої заслуги польської дипльоматії післятравневих часів, майже в усіх опозиційних промовців більше або менше відчувалося *нянкоїсть з приводу форми нинішніх польсько-совітських взаємин* та застереження проти їх рефлексу у внутрішньому житті держави. Під цим оглядом виступ проф. Рибарського був просто революційний. Лідер запрісяженого русофільського табору, що над польсько-російським союзом працює від початків історії польської національ-демократичної політичної думки, — обмежується до одного короткого речення сухої похвали для звороту у польській закордонній політиці на те, щоби зараз у другому реченні кликати „треба у цій приязні зберігти деяку міру!" Черговий промовець, лідер польської соціял-демократії (пос. Недзялковський) протестує проти „зайвої сердечности" („кордіяльности") у проявах польської приязни супроти Совітів та критикує поведінку влади супроти совітського дипльоматичного представництва в часі, коли ще не було покінчене слідство в справі замаху у львівському совітському консуляті. Німецький представник (пос. Франц) отверто накликує получитись Польщі і Німеччині проти Совітів так, як колись вони получилися були проти турків під Віднем, а українському промовцеві в його частині про Совіти направді перериває маршал Світальський, але затe плескають голова закордонної комісії п. Радзівіл і чільний член тої комісії — п. Мацкевіч!! І на тлі тих характеристичних моментів блідо й без ніякого враження пролунав виступ генерального промовця ББ полк. Мадзінського: він боронив закордонно-політичну тактику уряду так, як це робить добрий і совісний оборонець-адвокат: прецизійно, але „на сухо", без чуття, без внутрішнього пересвідчення. Без враження лунали його слова може й тому, що годі було не добачувати парадоксу, що оце на трибуні стоїть офіціяльний оборонець таких проявів польської приязни до Совітів, як комуністична пропаґанда „Вядомосці Літерацкіх", той оборонець, що свій полковницький військовий ступінь і всі численні почесні відзначення й ордени здобув — на війні зі Совітами!..

А асмі комуністи? Білорахи мають у теперішній сесії чергове світило в особі посла Рожка якого ніяк не можна поставити поруч величин, що несподівано проявили свою індивідуальність при раптових переворотах. Вийшла теж комедія з тою промовою: ту промову напевно давно вже якийсь політреферент написав і давно тицьнув пролєтарському послові сойму в руки, і промова

вийшла цілком „астральна", відірвана зовсім від усього того, про що казали інші передмовці...

Польсько-совітські відносини червоною ниткою значилися крізь генеральну бюджетову дебату — і від тої нитки не віяло радістю. Була ще й друга ниточка, теж вплетена туди з арсеналу закордонних проблем: становище до жидів, як міжнародньої проблеми. І знову: не було громів на антисемітизм Гітлера, а гострі навіть осуди того німецького явища блідли при сліпливій фразеольогії пепесів, різкій асекурації перед жидівською іміграцією до Польщі людовця Руга — та виразному антисемітизмові Рибарського...

Через оті моменти вчорашня дискусія була цікавіша від минулорічних, була інша, — глибша. Доходити на її підставі до далекойдучих висновків не можна. Про русофільські настрої Варшави напишемо окремо. Там теж дамо пояснення до згаданого інциденту підчас промови голови д-ра Дмитра Левицького. Ствердимо лише в тім, що серед деяких кол — а може навіть лише одиниць — польського громадянства всетаки можна замітити прояви реакції проти надто яскравих форм польсько-совітської приязни, — а з другого ж боку *міцна синтеза польських настроїв неможлива*. Неможлива вона тому, що весь хід польсько-совітських відносин залежний від одної людини: щож вона думає, які її пляни та настрої — цього ніхто не знає...

iк

День жалоби і протесту.

СТРИЙЩИНА.

Українське громадянство Стрия святкувало 29-го жовтня як день жалоби святочною Службою Божою, відправленою в парохіяльній церкві в год. 10. Проповідь на тему цього свята сказав о. Височанський. При панахиді співав хор „Міщанського Братства". В год. 12. мав у салях Касина відчит пос. О. Луцький, змальовуючи теперішне становище на Радянській Україні.

СТАНИСЛАВІВЩИНА.

Дня 29. жовтня передполуднем згуртувались станиславівці в катедрі на архієрейській Службі Божій підчас котрої співав хор богословів, а відчитав послання наших владик і сказав проповідь про стан на Радянській Україні о. д-р Кушнір.

В 2-ій год. пополудня в малій салі „Сокола" відбулись довірочні збори, на які прибула посолка п. Мілєна Рудницька і змалювала стан нужди за радянським кордоном, а також заходи галицьких українців і на еміграції в справі допомоги жертвам.

Довірочні збори закінчились резолюціями звернеными до філії „Просвіти, щоби на той день на знак жалоби перервати і відкликати змагання драматичних гуртків повіту, що відбувались уже четвертий тиждень.

Того дня саля театральна „Сокола" в Станиславові була битком набита. Театральні гуртки зіхались з околиці. По першій одноактівці „По ревізії", що її грав гурток з Ямниці запала завіса, а голова філії „Просвіти" пояснив всім присутним, чому на знак жалоби і протесту проти подій на Радянщині змагання перериваються.

Вечором в год. 7-ій відбулась в церкві оо. Редемптористів святочна панахида за полеглих наших братів за кордоном. Церква була повна.

Того дня відбулись довірочні збори в 20 селах нашого повіту з рефератами про події на Радянщині.

Ю. О.

ЗОЛОЧІВЩИНА.

Цього дня відбулись у Золочеві довірочні збори під проводом о. шамб. Юрика, якого вибрали предсідником. Секретарював мгр. Мих. Яхторович. Було 58 осіб. Реферат мав проф. Бурко, змальовуючи відносини Москви до Києва від найдавніших часів до нинішнього дня.

РУДАНЦІ, ПОВ. ЛЬВІВ.

29. жовтня відбулося тут жалібне свято. Голова „Лугу" Петро Рак зібрав всіх луговиків і луговичок разом в числі 89 в домівці читальні. Четар Коваль уставив луговиків та луговичок в збірці і здав звіт голові. Відчитано з „Вістей з Лугу" „Жах на Україні", відспівано „Вічная память" померлим з голоду. Голова наказав 2-мінутову мовчанку, а дальше відспівано луговий гимн і національний.

ТРОСТЯНЕЦЬ МАЛИЙ.

Мешканці цієї громади зібрались дуже численно на збори і в справі голодового лихоліття на Рад. Україні приняли относні резолюції, скріпивши їх своїми підписами. Звіт переслали до Голов. Комітету Ратунку України.

СЯНІК.

З приводу дня жалоби і протесту виповнилася тут гр.-кат. церква дня 29. жовтня ц. р. по береги вірними. Торжественну Службу Божу відправив місцевий парох о. кан. О. Константинович в асисті о. Я. Гарасима й о. Карла Саля. По евангелії відчитав о. парох пастирський лист гр.-кат. Епископату, а по закінченні богослуження виголосив о. Димитро Кузьмінський зворушливу проповідь. Після проповіди відбулася панахида, до якої ставули: о. кан. О. Константинович, о. проф. Степан Вендринович, о. Д. Кузьмінський, о. К. Сальо й о. Я. Гарасим біля гарно прибраної могили по середині церкви. Жалібні мельодії та зворушлива проповідь витиснули рясні сльози у всіх присутніх. Підчас богослуження панахиди співав мішаний хор під орудою д-ра В. Блавацького. „Вічная Память" та скарга-молитва „Боже Великий, Творче Всесильний" злились з горячими молитвами присутніх, які попадавши на коліна, благали Всевишнього за кращу долю для українського народу

В 5. год. пополудні відбулися сходини сяніцьких громадян в салі „Народнього Дому", де виголошено реферат про голод на Україні. По рефераті присутні вшанували память мучеників трихвилинною мовчанкою, після чого п. Надя Коковська виголосила зворушливий вірш Б. Лепкого п. з. „Хліба, хліба!" По відспіванні національного гимну д-р В. Блавацький замкнув сходини. Присутні зложили 14.30 зол. Підчас сходин, а саме по рефераті, явився на салі місцевий комендант поліції Тшесьньовський з поліційним агентом Гоньдзіком. Провіривши список присутніх громадян, записав тільки прізвище референта м-ра М. Хомяка та провідника сходин д-ра В. Блавацького, після чого покинув салю.

По селах повіту відбулися того дня скрізь торжественні богослуження. Крім цього в селах Карликові і Полонній відбулися святочні сходини членів читалень „Просвіти", на яких при битком виповнених салях виголосив реферати про положення на Вел. Україні п. П. Венгльовський, а опісля ухвалено протестні резолюції. Однохвилинною мовчанкою та відспіванням національного гимну сходини замкнено.

ЛУЧЧИНА.

З огляду на те, що до леґалізації Повітового Комітету Ратунку України в Луцьку з місцевих обставин не дійшло, день жалоби й протесту заініціювали й перевели врозпріб ріжні організації і установи, а саме:

В Луцьку, з одного боку, представники Філії „Сільського Господаря", канцелярії інспектора РСУК, „Народньої Торговлі", „Маслосоюзу", редакції „Волин. Неділі", Книгарні Наук. Т-ва ім. Т. Шевченка й кооператив кредит. „Стир" і будівельної „Україн. Народній Дім", — а з другої сторони, Повітовий Комітет УНДО В повіті день жалоби й протесту перевів виключно П. К. УНДО.

Представники згаданих вище організацій доручили замовити панахиду в усіх церквах п. В. Островському. Одночасно видрукували й віддали до розлеплення властителеві ПАТ (концесіонар маґістрату) відповідно клєпсидри за підписом усіх організацій. Староство позва

ти клепсидру заборонило. Також заборонило розклеїти в Луцьку клепсидру Повіт. Комітету УНДО.

В Луцьку відбулася панахида в усіх 3 церквах. Епископ Полікарп відправив панахиду після Служби Божої українською мовою в брацькій Чеснохресній церкві (а не в соборі, як хибно подавали), а зворушливе слово про голодове виморування українського народу сказав протопр. П. Пащевський. На Службі Божій і панахиді був присутній секретар Укр. Гром. Комітету Рятунку України у Львові посол З. Пеленський і маси української незалежної інтелігенції та селян. Слід підкреслити, що настоятель катедрального собору прот. Павлюковський сказав промову про голод не на Україні, а в Росії та як про звичайне стихійне явище.

На заклик Повіт. Ком. УНДО по селах відбулася панахида при численній участи віруючих. Священики виголосили відповідні промови. З деяких сіл довідуємося, що й священики й всі присутні в церкві нестримно плакали. Надходять відомости, що відбулися збори, виголошені реферати й ухвалені протестаційні резолюції. З багатьох сіл відомости ще нема.

ПРАГА.

Згідно з розпорядженням Львівського Громадського Комітету Рятунку України про національний день жалоби і протесту дня 29. жовтня влаштував празький Комітет Рятунку України в тому дні день жалоби і протесту в Празі. Управа празького Комітету подбала на день 29-го жовтня про Службу Божу, яку відправив о. Гопко в греко-католицькій церкві св. Климента. В часі Служби Божої парох церкви о. Гопко виголосив відповідну проповідь і відчитав Пастирський Лист греко-католицьких владик у справі голоду. Підчас панахиди співав хор під диригентурою п. проф. Щуровської. Богослуження закінчилося відспівання „Боже Великий". Після Богослуження всі учасники пішли на Славянський Остров, де в меншій салі відбулося віче. Влада дала дозвіл на це віче. На ньому був представник влади. Присутніх на вічу було 300 людей. При вході на салю збирали добровільні датки і давали пропагандивні публікації, видані Комітетом у чеській мові. Після короткого вступу голови Комітету, виголосили промови проф. І. Бочковський і інж. Галька. Віче ухвалило протестаційні резолюції, а закінчилося відспіванням національного гимну.

Крім того з ініціятиви празького Комітету відбулися протестаційні збори у Ржевницях та в Подебрадах. Про ці останні даємо вістку окремо.

Окремі протестаційні збори дня 29-го жовтня влаштувала українська студентська молодь у Празі. На тих зборах було 70 учасників.

ПОДЄБРАДИ.

В день жалоби з приводу голоду на Україні 29. жовтня ц. р. в Українській Господарській Академії відбулися збори професорів Академії, її абсольвентів, що перебувають у Подєбрадах та інших членів української кольонії в Подєбрадах. З рефератом про становище на Україні виступив лектор Академії д-р Осип Безпалко. Референт докладно проаналізував сучасну політику більшовицької Москви. Підчас зборів переведено збірку. Збори кольонії однодушно виступили на підтримку допомогової і протестної акції, яку веде в ЧСР празький Український Комітет Допомоги Голодній Україні.

Свята 1. листопада.

САМБІРЩИНА.

Цього року наш повіт святкував дуже величаво память Великих Роковин. У самому Самборі відправили місцеві священики торжественне богослуження, в час якого місцевий парох о. І. Федевич виголосив високопатріотичну проповідь. Після богослуження зібралися громадяни Самбора в салі Т-ва „Українська Бесіда" на святочну академію, на яку зложилося вступне слово м-ра Антона Луцького, відчитання маніфесту з 1918 р. та основний і вичерпуючий реферат про листопадові події дир. Остапа Коберського. По відспіванні національного гимну та кількох патріотичних пісень присутні піднесені на дусі розійшлися домів.

У всіх свідомих селах Самбірщини відбулися того ж дня також торжественні богослужения з принагідними проповідями, а в деяких були теж довірочні наради з відповідними рефератами. В багатьох селах Самбірщини появилися прикріплені на вершках високих дерев жовто-блакитні прапори. Дуже святочно обходили день першого листопада села Городище і Сіде, які становлять одну парохію. Всі люди стрималися від робіт і в святочних строях прийшли до церкви в Городищі. Приємне враження зробили шкільні діти зі Сідого, які майже всі з жовто-блакитними прапорцями в руках прийшли до церкви. Підчас торжественного богослуження виголосив патріотичну і зворушливу до сліз проповідь місцевий сотрудник о. Степан Чеверинський. По панахиді, при штучній могилі, яку зробила свідома молодь Городища, зібрано 22.50 зол., які призначено на українських інвалідів. Подібно святковано день першого листопада і в інших місцевостях нашого повіту.

СЯНІК.

15-ті роковини Великого Зриву відсвятковано в Сяноці — як щорічно — торжественним богослуженням, яке відправив о. Микола Гентиш в асисті о. С. Венгриновича та о. Я. Гарасима. По богослуженні відправлено при могилі панахиду. Цілий час співав мішаний хор під орудою д-ра Василя Блавацького. Підчас богослужения зібрано на українських інвалідів 18.40 зол.

ПОДЄБРАДИ.

В день 1-го листопада ц. р. Українська Господарська Академія влаштувала святочну академію під головуванням ректора проф. Б. Іваницького. Святочну промову виголосив д-р О. Безпалко, в якій спинився на розгляді психольогічних основ соборности українського національного духа. В академії взяли участь: професура Академії, абсольвенти УГА, що перебувають у Подєбрадах та інші члени української подєбрадської кольонії.

Голоду в С. Р. С. затаїти не можна.

„Журналь де Женев" з 3-го ц. м. приносить нову передовицю про економічний стан у Радянському Союзі на підставі ріжних джерел. Ця стаття добре ознайомленого журналіста користає в першій мірі з інформацій самої більшовицької преси, де сям-там цензура мимохіть пропускає преважливі подробиці. Одночасно пригадує вона свіжі враження англійця Маджеріджа, друковані у льондонськім „Морнінґ Пості": цей англієць провів 8 місяців у Москві і на Україні і мав свободу рухів, бо його вважали „своїм", прихильником совітського режіму. Крім цього цінні дані дав економічний знавець при німецькій амбасаді в Москві. Шілер.

Від січня 1932 р. селяни зарізали 87 міл. штук худоби, щоби заспокоїти голод. Скількість коней зменшилась наполовину; трактори постачають усього силу на 2 міл. парових коней, але після кількох місяців усі псуються і нема чим обробляти землю. 9. грудня 1932. „Правда" писала: „Не треба статистики, досить поглянути на такі наші родючі землі як Дон і Кубань — покриті буряном, щоби зрозуміти, що справа прохарчування стає так само страшною як у 1921 р."

Згаданий женевський денник наводить жахливі листи приватних осіб з ріжних кінців СРСР Довідуємось з тієї статті, що у Києві заарештували 150 осіб за людоїдство, що в Харкові люди з голоду падуть на вулиці, що в селах в околиці Дніпрельстану 4.000 людей померло з голоду. Шілер твердить, що у Краснодарі з 330.000 мешканців 40.000 вмерло з голоду, у Ставрополі з 140.000 — померло 90.000, у селі Дмитрієвське з 6.000 людей лишилось 2.000, у селі Ілінське з 3.000 — 1.500.

Американський журналіст Лянґ, що був на Україні в жовтні 1933, місяць після жнив, заявив, що не бачив ніде ознак зменшення голоду. Зате „Правда" в числі з дня 20. жовтня поміщує цілу сторінку *про голод у буржуазних країнах* і пише так: „На кістках мільйонів винищених і виголоднілих селян, капіталізм пробує врятувати себе від прогалиною кризи".

Цікаво, чи комуністи в Европі так добре інформують радянський уряд про голод у буржуазних країнах.

—o—

Реформа італійської конституції.

ВІДЕНЬ, 6. XI. ПАТ „Н Фр. Пресссе" принесла статтю Мусолінія про професійну конституцію, яку мають незабаром увести в Італії. Італійська держава згуртує всіх своїх громадян у 13 корпораціях. Цей поділ обіймає синдикати, тресті, картелі та посередні орґанізації, підпорядковуючи їх авторитетові держави. Нова реформа конституції передбачує створення коло 40 корпораційних ґруп, яких завданням посередничити між працедавцями і робітниками.

Корпорації будуть „реґулювати продукцію. Не буде це ані соціялізм, ані капіталізм. Річ ясна, що з хвилиною, коли корпорації одержать законодатні функції, змаліє значіння посольської палати. Одначе та зміна не прийде відразу, але з часом. Вкінці Мусоліні висловлює думку, що італійські реформи приймуть теж інші народи, у яких розвинене господарське життя. Експерименти Рузвельта на думку шефа італійського уряду будуть мати тойсам епільоґ. Італійська концепція є чимсь посереднім між господаркою ліберальною і колективною.

Американсько-радянський союз проти Японії.

З вашинґтонських політичних кол зачувати, що в переговорах між Літвіновом і американськими політиками відграє головну ролю ситуація на Далекому Сході. Літвінова запрошено до Вашинґтону під впливом важної вістки, одержаної міністерством війни з Манджурії. Якщо будуть налаштовані нормальні взаємини між Радянщиною та Зл. Державами, майбутня співпраця обох держав буде торкатися не тільки господарської, але й військової ділянки.

ВІСТИ З ВОЛИНІ.

В рільничій палаті. Дня 31. жовтня відбулося засідання радних волинської рільничої палати, на якому була вибрана управа й обмірковані деякі питання. Між іншим один радний українець від української групи виступив з внеском про матеріяльну допомогу на агрікультурну роботу „Сільському Господареві". Питання відложено.

Скромний ювілей. Дня 2. грудня минає 5 літ з дня заснування філії „Сільського Господаря" в Луцьку. Не зважаючи на ріжні несприятливі умовини філія своїми засобами проіснувала 5 літ, здобула 2 і пів тисячі членів, заснувала 66 кружків, утримує 2 агрономічні сили й значно розгорнула свою працю. Про це говорять шкілки овочевих дерев, шпихлірі, власні машини (при кружках), численні досвідні поля й нарешті дуже добрі висліди конкурсу з буряком „Екендорф"-жовтий в ц. р. Один учасник, перераховуючи на гектар, мав рекордовий збір — 1.350 сотн. (по 1.50 зол. за сотн. — 2.025 зол. збору з га), другий 1.200 сотн. (1.800 зол. з га), третій 1.162 сотн. (1743 зол. з га) і т. д. Успіх філії між іншим треба приписати тому, що голова філії п. В. Островський працює в філії незмінно 5 літ і інші члени ради теж нечасто мінялися.

Дві наради. В жовтні відбулися в Луцьку дві господарські наради представників влади й деяких польських господарських орґанізацій. На одній обмірковувалося питання про закуп для війська хліборобських продуктів на Волині, на другій — про народній промисл, у першій черзі про плекання й перерібку коноплі та заснування в Луцьку торговельного підприємства „Базар Народнього Промислу". Українські Господарські Орґанізації були відковито зігноровані.

Рідкий ювилей.

ВЕЛИЧАВЕ СВЯТО ДУХОВНОЇ СЕМИНАРІЇ У ЛЬВОВІ В 150-ЛІТТЯ ЇЇ ІСТНУВАННЯ.

У вчорашньому числі „Діла" подали ми коротке звідомлення з величавого свята, що його влаштувала львівська Духовна Семинарія з приводу 150-ліття свого істнування. Як уже відомо, свято це було попереджене архиєрейською Службою Божою, що її відправив епископ перемиський, самбірський і сяніцький, *Преосв. Йосафат Коциловський*, у численній асисті. Як рідко гарний голос Преосв Йосафата, виставне богослуження і знаменито вишколений хор питомців полонили всіх вірних, що виповнили вщерть семинарицьку церкву св. Духа.

По Сл. Божій відбулася в найбільшій салі (авлі) Дух. Семинарії, яку виповнили до останнього місця делеґати українських установ запрошені гості, *святочна академія*. (Влада не дозволила на академію в ніякій салі у місті). Започаткував академію хор питомців, скріплений колишніми його членами, тепер священиками, що приїхали з ріжних місцевостей, відспівавши „Хор паломників" Р. Вагнера (з опери „Тангайзер") та „Молитву перед боєм" (з опери „Льоенґрін") того самого творця. Сильний голосово і чисельно хор, в якому вибивались особливо прегарні баси, робив якнайкраще враження і нагадував ті давні вже часи, коли хор львівських питомців був найкращим хором у Львові, а може і в цілому краю. Талановитий диригент хору п. *Володимир Жолкевич*, який мусів немало попрацювати над його вишколенням, може мати велику сатисфакцію.

Після того ректор Дух. Академії о. д-р *Йосиф Сліпий* виголосив незвичайно солідно оброблену святочну промову, в якій змалював вірно досягнення львівської Дух. Семинарії за час 150-літнього її істнування. Промову ту, яку присутні приняли гучними оплесками, з технічних причин зможемо подати щойно в завтрішньому числі.

З черги виступив знову хор питомців, що відспівав могутне, давно у нас неспіване „Живем, живем" Анатоля Вахнянина. Опісля пит. *Зиновій Наконечняк* віддеклямував з великим зрозу-

кінням і чуттям поему пит. *Романа Дурбака* „Витай Святине Духа", написану спеціяльно на це свято. І декляматора й автора витала публика дуже сердечно. По відчитанні *дуже численних привітів* закінчив академію хор, відспівавши псальом Бортнянського „Радуйтеся Богу", в якому немале поле до попису найшли *солісти* як поміж священиків-гостей, так і поміж питомців. Перед виходом всі присутні піднялися зі своїх місць і відспівали нац. гимн.

В часі обіду, який відбувся на закінчення свята, виголосили привітні промови: *Преосв. Никита Будка* в честь папи, *Преосв. Коциловський* (двічі) в честь митрополита й Академії, подавши при цьому знамениту аналізу вислуханої передтим проповіди митрополита, *о. ректор д-р Сліпий* в честь еп. Коциловського й *о. рект. Дмитрасевич* з Перемишля, витаючи львівську Академію від своєї перемиської посестри. А далі промовляли: *пос. д-р Дм. Левицький*, що підчеркнув вагу духовенства в нашім національнім житті, *о. протоігумен Решетило* в імені всіх трьох греко-кат. чернечих Чинів, що підніс вагу єдности між чорним і білим духовенством та потребу більшої праці церкви над українською інтелігенцією, *о. крил. Дзерович*, що витав Дух. Академію від усіх колишніх її питомців та від Т-ва св. Андрея, *пос. О. Луцький*, що говорив про співпрацю духовенства з кооперацією і користь з того для загально-народньої справи. Низку тих промов, переплітаних співами хору питомців, закінчив патріотичною промовою *о. ректор Сліпий*, що подякував ще раз усім приявним за звеличання ювилею одної з найбільше заслужених установ на наших землях.

Ревізії й арештування.

ПЕРЕМИШЛЯНЩИНА.

Дня 18. 9. ц. р. перевела поліція ревізії у студента Теодора Барана, бувшого урядовця філії „Просвіти" в **Перемишлянах**, учня 8 кл. гімн. Заплатинського Володимира й уч. Прончака Миколи. Арештовано Заплатинського і він сидить досі в перемишлянській суд. тюрмі. В селі **Коросно по переведенні ревізії в Колосовського** Василя, Кадая Михайла і Ясінського Степана, в яких нічого не знайдено, арештовано всіх трьох. У селі **Прибин** по ревізії (третій) 27. 9. ц. р. арештували Миколу Дуза. Дня 8. 10. ц. р. переведено ревізії в селі **Подусільна** у Цапа Петра, Солтиса Миколи, Захаркова Олекси і в студ. Івахова Василя та всіх арештовано. Всі вичислені вище сидять донині у слідчім арешті в Перемишлянах. Дня 28. 10. переведено в **Перемишлянах** ревізії у о. Ковча Омеляна, д-ра Сахна Ярослава і студ. Барана Теодора. По списанні протоколів о. Ковча і д-ра Сахна звільнили, а Барана Теодора задержали і другого дня вивезли до вязниці окр. суду в Бережанах. Того самого дня (28. 10.) переведено ревізії в **Утіховичах**, де арештовано Василя Кривиня і Василя Ковальського, а також у селі **Добрянчах**, де арештовано Трача Михайла і Притулу Михайла. Всіх 4 вивезли негайно до арештів у Бережанах. В Перемишлянах були ревізії в кооперативі „Єдність", у чит. „Просвіти" і в Залипського Луки, Бучацького Володимира, Липського Антона й Антона Галечки. Всіх 4 арештували і по переслуханні другого дня випустили на волю. В селі **Ушковичі** арештували трьома наворотами студ. Ратушного, якого за останнім разом без переслухання випустили на волю.

КУЛИКІВЩИНА.

Дня 26. жовтня перевела поліція численні труси в **Сулимові**, не знаходячи нічого підозрілого. Поліція забрала 9 хлопців, а між ними гімназ. абітурієнта Степана Шерстила. Також труси й арештування переведено в богатьох інших місцевостях Куликівщини. В **Куликові** арештували студентів Татуха і Ловнинського. Всіх держать у судових арештах в Жовкві, а деяких в Куликові.

МОСТИЩИНА.

Дня 1. листопада ц. р. перевела державна поліція труси й арешти в цілій **Мостищині**. В самих **Мостиськах** перевели основну ревізію в домівці читальні „Просвіти" і в поодиноких домах у містечку. Передержали на постерунку поліції студентів Михайла й Івана Бардилів, Василя Шевчика, різника Івана Мушинського, столяря Долгуна і фризієрського челядника Лукасевича, українського інваліда Івана Фігуру та начальника складу Нар. Торговлі Блажкевича. Того останнього й Івана Бардила по переслуханні випустили, а інших придержали в поліційних арештах.

—o—

РОСІЙСЬКИЙ МОНАРХІСТ УБИВ ЖИД. ЖУРНАЛІСТКУ.

У Трієсті на відчиті російських емігрантів прелеґент закинув жидам, що вони творці комунізму та що вбивали християн і проливали християнську кров. У дискусії хотів це заперечити Сам. Рубінштайн із Вильна, який працює для виленського жид. наукового інституту. Після відчиту Рубінштайнова побачила, що якийсь монархіст прицілився з револьвера до її чоловіка. Тамцею вдарила по револьвері. Куля вбила Рубінштайнову

Відгуки дня.

Подвійна користь.

Проголошений був день посту і кожний, хто хотів удержати фасон... крився з їдлом. Ресторани не бачили в цім дні „постільників", (штамгастів), а „Вітаміна" — кажуть — навіть обіду не варила. Хто з холостяків мав якусь знайому родину — напрошувався до неї на обід і так якось перепостив святочний день.

Але я мав би гріх, колиб твердив, що жонаті в той день не постили.

Ось один жонатий оповідав мені таке:

„Я постановив собі таки здержатися від їжі, хочби там незнатшо, але рівночасно спекти при тім свою печеню. Очевидно не волову, телячу чи яку там ще, а товариську.

Вже віддавна залягав я не тільки з ратами, а й з товариськими обовязками. Багато родин, з якими живу в сердечних зносинах, мало оправдану претенсію, щоб їх запросити „на чай". Ходив я до них не раз і не два, не тільки на чай, то й випадало дати бодай якийсь реванж.

І от щасливий припадок доповміг мені.

Кілька днів перед тим розіслав я і розніс запрошення, а всі на один день, на неділю, 29. жовтня 1933 р.

Раз — неділя, люди мають більше вільного часу, друге — 29. жовтня 1933.

Поприходили добрі люди, всі до одного, дай їм Боже здоровля, і — як звичайно на візиті — пішла балачка про те та про це. Гуторимо собі, розмірковуємо, ставимо політичні гороскопи, а про піст ні згадки. Нехай, думаю, ця тема ще вилежиться. Ще на неї час.

Врешті розмова почала рватися. Спершу ще хтось кахикнув, то віс витер, то кріслом посунув щоб перебити тишину, але потім і це не помагало. Тиша щораз частіше залягала.

Так і чулося, що прийшла хвиля, коли господиня має сказати:

— Прошу на підвечірок.

Отоді я почав про піст...

Що нині певно всі постять, що це має велике виховне значіння для нації, що не розумію людей, які не тримають сьогодні посту і т. д.

Очевидно, всі притакували, вповні годилися ще й від себе неодно докинули.

Направду було гарно і симпатично"...

Стільки мій знайомий.

Я додам від себе ще кілька уваг:

Як то добре, що не всі наші партії, групи, гурти і гурточки признали 29. жовтня за спільний день протесту і посту. Радикали і соціялісти вибрали собі 5. листопада, а інші напевно виберуть ще інший речинець. Возьмім націоналістів 12. Ідеольогічна Група 19, і так далі — аж до Нового Року.

Чути в нас нарікання, що товариське життя завмирає, люди в себе не бувають, кожний замикається у своїх стінах.

Піти за прикладом мого знайомого і товариське життя оживиться, як ніколи.

Буде гарно, симпатично і — практично.

Галактіон Чіпка.

ДЕЛЕҐАЦІЯ ПОЛЬСЬКОГО ВІЙСЬКА В МОСКВІ.

МОСКВА, 7. XI. ПАТ. Приїзд першої від часу істнування СРСР офіціяльної делеґації польського війська відбувся святочно та в приязній атмосфері. На пероні перед приїздом польської делеґації станули два почесні батальони московської летунської школи та плютон цивільної авіяції з прапорами та орхестрою. Польських гостей витав шеф військової авіяції ген. Алксніс, шеф штабу летунства Хрипін, голова Оссоавіяхиму, та член революц. ради ген. Айдеман, заступник шефа цивільної авіяції Сілін, директор польського департаменту в нар. комісаріяті для закорд. справ Берйозов і багато вищих військових та командантів лет. сил із директором закорд. виділу революційної ради ґен. Смагін.

З польського боку були члени летунства з мін. Лукасевичем і польська летунська делеґація з полк. Филиповичем.

Як польська делеґація віхала на стацію, орхестра відіграла польський нац. гимн. Полк. Райський відібрав рапорт від команданта почесних відділів, а потім перейшов перед фронтом більшовицьких батальонів. Опісля відбулася дефіляда перед полк. Райським.

МОСКВА, ПАТ. В год. 15. полк. Райський, мін. Лукасевич і військ. аташе кап. Гарлянд відвідали шефа військового летунства Алксніса. Опісля полк. Райський з кап. Гарляндом відвідав голову Оссоавіяхиму та члена рев. военної ради ґен. Айдмана. Вечором ґен. Алксніс видає бенкет у честь польської делеґації.

МОСКВА, ПАТ. З нагоди приїзду полк. Райського та польських летунів „Ізвєстія" помістили статтю п. з. „Поздоровлення для польських летунів", в якій м. і. сказано, що залога польської ескадри буде на святі жовтневої революції. Команданти більшовицьких лет. сил витають представників польського летунства так само щиро, як їх щиро витали в Варшаві. Приїзд делеґації є доказом скріплення приязних взаємин між Польщею та СРСР. Польща переконалася, що СРСР не має ніяких ворожих почувань до незалежної польської держави, а старається, щоби якнайкраще уложилися взаємини з найбільшим його із західних сусідів. Громадська більшовицька думка зазначує, що представники польської армії, з якою в минулому червона армія мала нагоду боротися, приїхали до СРСР, щоби дати доказ приязних для СРСР відносин. Поздоровлення для полк. Райського та його товаришів!

ҐЕРІНҐ У РИМІ.

БЕРЛІН, 6. XI. ПАТ. Пруський премієр Ґерінґ відлетів нині літаком до Риму. Полетіли з ним геський князь і держ. секретар Кернер та кількох вищих службовців. Офіціяльно подорож Ґерінґа коментують бажанням відвідати науковий інститут у Римі.

—o—

ЗАГ. БАЛКАНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ.

СОЛУНЬ, ПАТ. 5. листопада почалася тут загальна балканська конференція.

—o—

СОЙМ І СЕНАТ ВІДЛОЖЕНО.

Сойм і сенат розпорядком президента Польщі відложили на 30 днів. Зберуться ті установи наново 8. грудня. Буджетова комісія почне працю мабуть 11. грудня.

—o—

СТРАШНІ ЛЕТУНСЬКІ КАТАСТРОФИ.

У Редбенку в стейті Ню-Джерзі впав на дах віллі літак нюйорських журналістів. Наслідком вибуху та пожежі віллі згинув прес. фотограф пільот і пять мешканців віллі. Другий літак, що кружляв над місцем катастрофи зачепив крилом об дерево і впав на землю. Пільот і два справоздавці згинули.

НОВИНКИ

— **Загрожений наш бастіон.** Жахлива ситуація, яка витворилася на Лемківщині, грозить повною загладою цьому нашому найбільше на захід висуненому бастіонові. Усе українське громадянство мусить освідомити собі вагу положення, а до того поможе йому брошура „Лемківська Проблема", написана родовитим лемком. Ціна 30 сот., порто 5 сот. Замовляти: „Дружина" — Lwów, skrytka poczt. 323. (Конто ПКО 410.928). 555 2—7

— **Наша Служба Божа в радіо.** В середу 8 ц. м., в день св. Димитрія, трансмітуватиме львівське радіо Службу Божу з Успенської церкви. Початок: год. 9.30 рано. Проповідь виголосить о. крил. Дзерович.

— **До відома Виділам філій Т-ва „Просвіта" на терені львівського воєвідства.** Збірка „Дар Просвіті" на терені львівського воєвідства дозволена рескриптом воєвідства до ч. Б. II 67/33 в днях від 4-го грудня до 10-го грудня 1933 р. Виділи філій до часу одержання збіркових лист приготовлять спис збірщиків „Дару", повідомлять про речинець читальні щоби

вони також приготовилися до солідного переведення самої збірки в їх осідках. — **Канцелярія Т-ва „Просвіта“.**

— **Засланий до Архангельська.** Довідуємося із зовсім певного джерела, що славний передвоєнний диригент хору львівського „Бандуриста“ п. **Петро Артимович,** який по війні працював у київській опері, засланий до Архангельська, де живе у великих злиднях.

— **Консекрація епископа.** Минулої неділі відбулася у Львові консекрація новоіменованого епископа-суфрагана латинського обряду кс. д-ра Евгена Базяка, б. римо-кат. пароха зі Станиславова.

— **Касують уряди посередництва праці.** 29. жовтня війшов у життя розпорядок президента Польщі про скасування держ. урядів посередництва праці й опіки над емігрантами. Діяльність тих урядів переходить на фонд безробіття. Реорганізацію мусять перевести до 1. квітня 1934. М-ство суспільної опіки приготовляє відповідні виконуючі розпорядки.

— **Вода на Сяні підноситься.** 5. листопада стан води на Сяні в Перемишлі виносив + 4.40 м. Вода зростає. Падав дощ зі снігом. В Сяноці вода на Сяні піднеслася до 4.60 м. У Коровничах біля Перемишля хвилі Сяну зірвали міст. Зірвало теж міст на ріці Вирві, допливі Дністра в Новому Місті. На всьому просторі Сяну залиті довколичні поля. Найбільші школи заподіяла повінь у Бабичах пов. Перемишль. У понеділок в год. 12. вода незначно стала опадати.

— **Душогубство.** У понеділок на Знесінні, на узбічах знесінської гори двох невідомих людей збило Едм. Соколовського. Здогадуються, що Соколовського вбили з приказу злодійського суду „дінтойри“.

— **Краєва хроніка.** На 23-літну Анну Данилюк з Крехович пов. Станиславів напало вечором на дорозі двох бандитів і загрозивши їй ножем, забрали їй готівку 23 зол. — В Кулатові пов. Калуш згоріла хата Юрка Матвія наслідком хибної будови комина. — З тої самої причини згоріла хата Василя Юрчука в Олешкові пов. Снятин. — До каси Стефчика в Тейсарові пов. Жидачів добулися злодії, але розбивши її, не найшли нічого. — Василь Кіт у Беньковій Вишні, посварившись з Михайлом Антоняком, стрілив до нього з рушниці, наслідком чого тяжко ранений, помер у львівському шпиталі.

— **Збіже горить.** В Буянові пов. Жидачів згоріла в ночі на 5. ц. м. стодола зі збіжем і стирта збіжа на шкоду кн. Гелени Чарторийської, власнички дібр Журавно і ін. Вогонь правдоподібно підложений.

— **Страйковий рух в Америці.** 70.000 робітників у копальні антрациту в Пенсильванії заявилося за загальним страйком.

— **Хоронім бідні діти від зимна!** Українська Порадня Матерей просить П. Пані жертвувати старе білля і старі одяги для бідних немовлят і дітей. Складати можна в домівці Порадні, Ходоровського 15 щоденно між 10 і 11 год.

— **Членам Муз. Т-ва ім. М. Лисенка у Львові** пригадується, що Загальні Збори тогож Т-ва відбудуться в середу (8. листопада 1933) год. 4. попол. в малій салі (вул. Шашкевича 5, III).

З судової салі.

ЗАСУД СВЯЩЕНИКА ЗА ПРОПОВІДЬ.

На празнику в селі Борщеві, пов. Перемишляни, виголосив о. Омелян Ковч, парох Перемишлян, проповідь, у якій звернувся проти того, що більшовики роблять на Вел. Україні. Проповідь цю цілковито перекрутив москвофіл Стасишин, зв. „Поливаний“, який зробив донос на о. Ковча до постерунку поліції. Командант постерунку зробив очевидно донесення на о. Ковча до городського суду в Перемишлянах.

Дня 28. X. ц. р. відбулася в цій справі розправа в тім-же суді, на якій о. Ковча засудили на три тижні арешту з відложенням арешту на 3 роки. Слід зазначити, що о. Ковча арештували по переведенні ревізії у нього перед самою розправою, чим відібрали йому змогу особисто боронитися. Випустили його щойно по переведеній розправі.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. Мелетій Лончина ЧСВВ, один з найстарших черців у Василіянському Чині, що цього року мав святкувати 50-ліття вступлення до монастиря, помер 5. ц. м. у Добромилі. В. Й. П.!

Іван Івасюк. Дня 31. X. ц. р. помер у Подєбрадах в 54. р. життя І. В. Івасюк, лектор Української Господарської Академії. Небіжчик народився в хотинському повіті на Бесарабщині. Замолоду учителював у Катеринославщині та Кубані. На Кубані він працював на кооперативній ниві, 8 літ незмінно стояв на чолі управи Кубанського Кооперативного Банку. Після окупації Кубані московською армією в 1920 р., як член Кубанського Краєвого Уряду, разом з кубанським військом примушений був покинути Кубань і піти на еміграцію. Від 1923 р. був лектором УГА, де викладав кооперативні та банкові дисципліни. Перебуваючи на еміграції, Небіжчик брав далі активну участь у політично-громадському житті. Ширшому громадянству Небіжчик відомий, як людина кришталево чесна, лагідної та тихої вдачі. Він ніколи не висувався наперед і виконував найдрібнішу працю, якщо вона могла бути корисна для справи визволення нашого народу. В. Й. П.!

Марія зі Станчаків Крвавич, бувша довголітня настоятелька Дівочого Інституту в Перемишлі упокоїлася в Бозі дня 5. листопада 1933 р. Вічна Їй Память!

—o—

СПОРТ.

ЗА ВХІД ДО ОКРУЖНОЇ ЛІГИ.

РЯШІВ. **Ресовія — Погонь І Б 2:1 (2:1).**

Змагання II. Сокіл — Світезь не відбулися з причини непогоди.

Театри.

Великий Міський Театр.

Вівторок, 7. XI. год. 4. попол. „Весілля“.
Вівторок, 7. XI. год. 7.30 веч. „Весілля“.
Середа, 8. XI. год. 7.30 веч. „Весілля“.

Театр Ріжнородностей.

Вівторок, 7. XI. год. 7.30 веч. „Моя сестра та я“.
Середа, 8. XI. год. 7.30 веч. „Моя сестра та я“ (вистава закуплена).

Кіна.

АДРІЯ: „Під кураторією“ (Вл. Бурян).
АПОЛЬО: „Мушу тебе здобути“ (Іван Кепура).
АТЛЯНТИК: „Кінг-Конг“.
ВАНДА: „Історія душі“.
КАСІНО: „Якою мене бажаєш“ (Грета Ґарбо).
КОПЕРНИК: „Шумовини вулиці“.
КОЛІСЕЙ: „Цілунок перед зеркалом“ і ревія „Білявки та чорнявки“.
МАРУСЕНЬКА: „Овкель Мозес“ (Шалома Аша).
МІРАЖ: „Програма 7-ми зір“.
МУЗА: „Чому я згрішила“.
ПАЛЯС: „Мушу тебе здобути“ (Іван Кепура).
ПАН: „Екстаза“.
ПАСАЖ: „Ніч жаху“ (Том Мікс) і комедія (Фліп і Флап).
СТИЛЕВЕ: „Маски д-ра Фуманчу“, ревія „Наша пачка“.
ХИМЕРА: „Шанду“.
УТІХА: „Демон великого міста“ й ревія.

Закордонне радіо.

Вівторок, 7. листопада 1933.

Давентрі (1554,4) 22.20 „Чар вальса“ оп. О. Штравса; **Відень** (517,2) 17.20 Пісні, фортепян, 20.00 „Дер Бергзе“ оп. Бітнера; **Братислава** (279,3) 20.00 Ґалева програма (музика, спів); **Брно** (341,7) 12.35 Концерт; **Прага** (488,6) 15.00 Концерт; **Лягті** (1796) 18.40 Спів; **Гайльсберг** (276,5) 18.25 Давні й нові пісоньки, 20.15 „Веселі кумоньки з Віндсору“ ком. опера Ніколая; **Ляйпціґ** (389,6) 14.30 Молоді таланти, 20.10 „Кармен“ оп. Бізета; **Мінхен** (533) 16.30 Концерт, 18.05 Шубертові пісні; **Бреслав** (325) 14.15 Пісні, 19.00 Вок. інстр. концерт; **Будапешт** (550,5) 18.00 Циг. орхестра, 19.30 „Кармен“ оп. Бізета; **Мілано** (331,5) 21.00 Опера; **Рим** (441,2) 17.15, 20.45 Концерт.

Середа, 8. листопада 1933.

Льондон (355,4) 20.15 Ірляндські пісні та танці, 21.00 „Чар вальса“ оп. О. Штравса; **Братислава** (279,3) 12.35 Концерт; **Прага** (488,6) 20.05 Концерт; **Лягті** (1796) 18.40 Спів; **Кеніґсвустаргавзен** (1634,9) 19.20 Концерт Бетовенового хору; **Ляйпціґ** (389,6) 17.25 Пісоньки; **Мілякер** (360,6) 21.15 Гумор і сатира; **Бреслав** (325) 14.10 Шубертові пісні; **Стокгольм** (435,4) 18.30 Камер. музика, 20.45 Музика, спів; **Будапешт** (550,5) 22.20 Циг. музика, 23.20 Фортепян; **Мілано** (331,5) 11.15 Тріо, 21.00 Опера; **Рим** (441,2) 17.15 Концерт, 20.45 скрипка, 21.00 Опера.

Львівське радіо.

Вівторок, 7. листопада 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 12.35 Сальонова музика; 12.30 Полудн. денник; 12.35 Метеор. вістки; 15.30 Господарські вістки; 15.40 Бетовенові квартети з грамофону; 16.40 Куток мови; 16.55 Муз. архитвори 16—20 ст., 18.00 Пікассо та Брак; 18.20 Муз. скринька; 18.35 Оп. арії (Міґуель сопран); 18.50 Джез із грамофону; 19.05 Всячина. Збіжева біржа; 19.25 Акт. фейлетон; 19.40 Спортові вістки; 19.47 Веч. денник; 20.00 Будова культури (пром. прем. Єнджеєвич); 20.15 В 40-роковини смерти П. Чайковського (балачка, орхестра); 21.15 Літ. чвертьгодина: „Вікно“ нов. Іжиковського; 21.30 Фортепян; 22.15 Танкова музика; 23.05 Найгарніші твори з грам. плит.

Середа, 8. листопада 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція. **9.40 Богослуження з Волоської церкви у Львові;** 11.45 Комунікати, грамофон; 12.05 Що грають і танцюють у Румунії (грам. плити); 12.38 Хори козаків (грам. плити); 15.40 Арії та пісні (Привман-Кішицерова, сопран); 16.10 Для дітей: „Як то було з льоном?“; 16.55 Сальонова музика з плит. Збіжева біржа; 17.05 Скрипка; 18.00 Відчит; 18.20 Легка музика, веселі монологи; 19.25 „Мурманка“ опов.; 19.40 Спортові вістки; 20.15 Концерт (музика, спів); 22.15 Танкова музика; 23.05 Найгарніші твори з грам. плит.

—•—

БІРЖА.

ГРОШІ.

У Львові в понеділок у приватних оборотах платили за доляра по 5.78—5.79, канадійський доляр 5.50.

У Варшаві в понеділок були такі курси: Льондон 28.06—28.08, Париж 34.86, Цюріх 172.60, Берлін 212.50, Прага 26.20, Відень 101, Амстердам 359.15, Нюйорк кабель 5.76, Нюйорк чеки 5.75—5.74.

Золото: 20 кор. 37.50, рублі 47.25, фр. 36.20, дукат 21, доляр 9.03—9.05.

Срібло: 5 кор. 1.50, фльорен 78, рубель 1.30, корона 0.30.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗА“.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 6. XI.: масло дес. зол. 2.90, молоко 22 сот., сметана 90 сот., яйця 4.10—4.20 зол. за копу. Тенденція на молоко звишкова, на решту сильна.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів-Ринок 10.